

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИБОРЧОГО ПРАВА УКРАЇНИ

ТЕМА 1. Поняття та соціальне призначення виборів. Вибори і демократія.

ТЕМА 2. Інститут виборчого права та його місце в системі національного законодавства України.

ТЕМА 3. Поняття та види виборчих систем.

ТЕМА 4. Виборчий процес та його стадії.

ТЕМА 5. Оскарження порушень виборчого законодавства. Відповідальність за виборчі правопорушення.

ТЕМА 1. Поняття та соціальне призначення виборів. Выбори і демократія

План

- 1. Поняття та соціальне призначення виборів.**
- 2. Види виборів.**
- 3. Выборці. Державний реєстр виборців.**
- 4. Відомості та органи Держаного реєстру виборців**

ТЕМА 1.1. Поняття та соціальне призначення виборів

Вибори – це спосіб формування органу державної влади, органу місцевого самоврядування або наділення повноваженнями їх посадової особи шляхом голосування уповноважених на те осіб і визначення результатів такого голосування встановленою більшістю голосів цих осіб за умови, коли на здобуття кожного мандату, мають право балотуватися два і більше кандидатів.

Соціальне призначення виборів:

1. Виступають необхідним засобом надання владі *легітимного характеру*
2. Є вихідним принципом організації державного механізму та системи місцевого самоврядування
3. Відіграють визначальну роль у формуванні політичної еліти суспільства

ТЕМА 1.2. Види виборів

Класифікація виборів:

1. За територіальною ознакою: загальнонаціональні (здійснюються на території всієї країни, наприклад , парламентські чи президентські) та локальні. (або місцеві, комунальні, муніципальні адміністративні тощо) — це вибори, як правило, до представницьких органів місцевого самоврядування. До локальних виборів в Україні належать вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, а також вибори сільських, селищних, міських, районних у містах, районних, обласних рад та сільських, селищних, міських голів.
2. За суб'єктами: вибори народних депутатів України; вибори Президента України; вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим; вибори депутатів сільських, селищних, міських, районних у містах, районних, обласних рад; вибори сільських, селищних і міських голів.

ТЕМА 1.2. Види виборів - 2

3. **За часом проведення:** **чергові** (відбуваються в період закінчення строку повноважень (легіслатури), передбаченого Конституцією і законами України для функціонування певного виду виборного органу або посади), **позачергові або дострокові** (відбуваються в разі дострокового припинення строку повноважень, передбаченого Конституцією України і законами України для функціонування певного виду виборчого органу або посади), **повторні** (відбуваються у разі, коли вибори у виборчому окрузі визнані недійсними або такими, що не відбулися. Повторними вважаються також ті, які відбуваються після того, коли на виборах балотувалося не більше двох кандидатів і жодного з них не було обрано), **проміжні** (відбуваються в одномандатних виборчих округах у разі втрати депутатського мандата або дострокового припинення повноважень депутата), **перші** (проводяться у разі формування нових місцевих рад).

ТЕМА 1.2. Види виборів - 3

4. **З огляду на правові наслідки:** *дійсні* — проведені в порядку, визначеному Конституцією України і відповідним виборчим законом; *недійсні* — у ході яких мали місце порушення виборчого законодавства, що вплинули на підсумки виборів.
5. **За способом волевиявлення виборців:** *прямі* (депутати обираються безпосередньо виборцями), *непрямі* або *багатоступеневі* (депутати обираються колегією виборщиків).

ТЕМА 1.3. Виборці. Державний реєстр виборців

Виборець – громадянин України, що має право голосу (володіє активним виборчим правом).

Виборчий корпус (електорат) – сукупність виборців у межах України, територіальної громади, адміністративно-територіальної одиниці або виборчого округу.

Види виборчих корпусів: 1) *юридичний* – сукупність зареєстрованих виборців (включених до списку виборців); 2) *фактичний* – сукупність виборців, які проголосували на виборах; 3) *потенційний* – сукупність як зареєстрованих, так і через будь-які причини незареєстрованих виборців.

Державний реєстр виборців - автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система, призначена для зберігання, обробки даних, які містять передбачені цим Законом відомості, та користування ними, створена для забезпечення державного обліку громадян України, які мають право голосу відповідно до статті 70 Конституції України (виборці).

ТЕМА 1.4. Відомості та органи Держаного реєстру виборців

1. Відомості Державного реєстру виборців:

- 1) **ідентифікаційні персональні дані виборця, які однозначно визначають його особу** (прізвище; власне ім'я (усі власні імена); по батькові; дата народження; місце народження);
- 2) **персональні дані, які визначають місце та умови голосування виборця** (виборча адреса виборця - адреса його житла або місця перебування виборця чи інша адреса, що замінює адресу житла виборця, яка є підставою для віднесення виборця до відповідної виборчої дільниці; номер територіального або зазначення закордонного виборчого округу, до якого віднесений виборець);
- 3) **службові персональні дані** (дата набуття виборцем громадянства України; дата припинення громадянства України); дата визнання особи недієздатною; дата поновлення дієздатності особи; дата смерті виборця або дата оголошення його померлим; дата скасування рішення суду про оголошення особи, включеної до Реєстру, померлою; службова відмітка про вибуття виборця із зареєстрованого місця проживання (без внесення змін до його виборчої адреси) із зазначенням номера і дати видання виборцю документа, що засвідчує таку зміну; службова відмітка про проходження виборцем строкової військової служби тощо.

ТЕМА 1.4. Відомості та органи Держаного реєстру виборців - 2

II. Органи Державного реєстру виборців:

- 1) **Розпорядник Реєстру** (Центральна виборча комісія);
- 2) **органи ведення Реєстру** (1. У районі, районі в місті Києві, місті Севастополі - відповідний структурний підрозділ апарату районної, районної у місті державної адміністрації. 2. у місті обласного (республіканського в Автономній Республіці Крим) значення без районного поділу - відповідний виконавчий орган міської ради. 3. у районі в місті обласного значення з районним поділом - відповідний виконавчий орган районної у місті ради або відповідний структурний підрозділ створеного у районі виконавчого органу міської ради);
- 3) **регіональні органи адміністрування Реєстру** (1. В Автономній Республіці Крим - відповідний структурний підрозділ апарату Ради міністрів Автономної Республіки Крим. 2. В області, місті Києві, місті Севастополі - відповідний структурний підрозділ апарату обласної, міської державної адміністрації.